

Regulamin odznaki turystyczno-krajoznawczej PTTK

„Szlakami Obrońców Granic”

1. Odznaka turystyczno-krajoznawcza PTTK „Szlakami Obrońców Granic”, zwana dalej odznaką, została ustanowiona z okazji 20 rocznicy utworzenia Straży Granicznej w celu upamiętnienia i popularyzacji miejsc związanych z ochroną polskich granic od 1918 roku do czasów współczesnych.

2. Odznakę mogą zdobywać wszyscy turyści, którzy ukończyli 10 rok życia, niezależnie od rodzaju uprawianej turystyki.

3. Odznaka jest jednostopniowa i zdobywanie jej nie podlega ograniczeniom czasowym.

4. Odznakę można zdobywać na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz na terenach historycznie z nią związanych w okresie Drugiej Rzeczypospolitej (1918-1939). W przypadku odwiedzenia miejsc położonych poza granicami kraju, na dawnych Kresach Wschodnich, ma zastosowanie punkt 7 niniejszego regulaminu.

5. Warunkiem zdobycia odznaki jest odbycie co najmniej 10 wycieczek jednodniowych w dowolnej dyscyplinie turystycznej, na terenie co najmniej dwóch województw i uzyskanie co najmniej 50 pkt. za odwiedzenie miejsc lub obiektów związanych z historią polskich formacji granicznych wybranych z wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do regulaminu niniejszej odznaki. Za zwiedzenie wskazanych miejscowości i obiektów przyznaje się 5 pkt. za każdą miejscowość. Nie zalicza się punktów uzyskanych za zwiedzanie obiektów w miejscowości swojego zamieszkania.

6. O przyznanie odznaki mogą również ubiegać się uczestnicy co najmniej trzech Ogólnopolskich Rajdów Górskich „Szlakami Obrońców Granic” organizowanych przez Komisję Turystyki Resortu Spraw Wewnętrznych i Administracji, pod warunkiem uzyskania potwierdzenia uczestnictwa z podaniem co najmniej 12 tras przejścia, bez konieczności dodatkowego odwiedzenia miejsc lub obiektów związanych z historią polskich formacji granicznych.

7. W przypadku odwiedzenia miejsc lub obiektów związanych z historią polskich formacji granicznych, nieuwzględnionych w wykazie, turysta może opracować i zamieścić jego historię oraz opis krajoznawczy. W takim przypadku ubiegający otrzymuje 5 pkt. za każdy wykonany opis obiektu lub miejsca.

8. Przy zdobywaniu odznaki obowiązują potwierdzenia terenowe uzyskane w miejscowych obiektach PTTK, urzędach, instytucjach, zakładach państwowych, prywatnych i spół-

dzielczych, posterunkach policji, placówkach Straży Granicznej, urzędach pocztowych, stacjach kolejowych, domach wczasowych itp. W przypadku braku możliwości ich uzyskania, dopuszczalne jest wykonanie zdjęcia turysty ubiegającego się o odznakę w miejscu lub na tle obiektu związanego z historią polskich formacji granicznych.

9. Wycieczki odbyte przez turystę ubiegającego się o odznakę, mogą być jednocześnie zaliczane na inne odznaki turystyczne PTTK.

10. Weryfikacja odznaki przeprowadzana jest na podstawie dowolnie prowadzonej kroniki, w której znajdują się informacje o dacie, trasie i długości wycieczki (w kilometrach) wraz ze wskazaniem miejsc wybranych z wykazu oraz potwierdzenia terenowe lub zdjęcia.

11. Odznakę weryfikują i przyznają Zespoły Weryfikacyjne Regionalnej Odznaki Krajoznawczej PTTK.

12. Dystrybucją odznaki zajmuje się Regionalny Oddział PTTK im. Stefana Kaczmarka w Szczecinie (al. Papieża Jana Pawła II 49a, 70-415 Szczecin).

13. Interpretację niniejszego regulaminu Zarząd Główny PTTK ceduje na Komisję Środowiskową ZG PTTK.

14. Regulamin został zatwierdzony przez Zarząd Główny PTTK uchwałą 243/XVII/2011 z 18 czerwca 2011 r.

Wzór odznaki:

Załącznik nr 1.

Turysto planując odwiedzenie poniżej wskazanych miejsc pamiętaj, że niektóre z nich są aktualnie własnością prywatną lub należą do różnych instytucji, dlatego bądź uprzejmy i staraj się podczas ich zwiedzania zachować odpowiedni takt.

Województwo dolnośląskie:

Bielawa Dolna gm. Pieńsk (była strażnica WOP i SG), Karpacz (Schronisko Górskie „Dom Śląski” pod Śnieżką - była strażnica WOP i SG; Kowary – przełęcz Okraj 3a (była strażnica WOP i SG), Lubań (ul. Wojska Polskiego 2 - sala tradycji Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych SG), Lubawka (ul. Przyjaciół Żołnierza 5a – była strażnica WOP i SG), Międzygórze gm. Bystrzyca Kłodzka (ul. Śnieżna 3 – była strażnica WOP i SG), Orle gm. Szklarska Poręba (schronisko górskie - dawna strażnica WOP), Pasterka gm. Radków (Schronisko PTTK – była strażnica WOP), Przesieka przeł. Karkonoska gm. Podgórzyn (była strażnica WOP i SG), Pieńsk (pomnik Żołnierza WOP st. strz. Tadeusza Wróbla), Porajów gm. Bogatynia („trójstyk” granic), Radomierzyce gm. Zgorzelec (była strażnica WOP i SG), Prędocice - Toporów gm. Pieńsk (pomnik Żołnierzy 2. Armii WP i ruiny strażnicy WOP), Szklarska Poręba – Jakuszyce (była strażnica WOP i SG), Szklarska Poręba – „Kamieńczyk” (dawna strażnica WOP pod szczytem Kamiennika, powyżej Hali Szrenickiej), Świeradów-Zdrój (tablica pamiątkowa WOP przy domu zdrojowym), Zgorzelec (tablica pamiątkowa Żołnierza WOP kpr. Wiktora Haponiuka).

Województwo kujawsko-pomorskie:

Kamień Krajeński (przedwojenny komisariat SG).

Województwo lubelskie:

Chełm (ul. Trubakowska 2 - pomnik bohaterów WOP na terenie Nadbużańskiego Oddziału SG im. 27 Wołyńskiej Dywizji AK), Czumów gm. Hrubieszów (XIX dwór – była strażnica WOP, sala tradycji formacji granicznych), Dołhobrody gm. Hanna (sala tradycji Placówki SG im ppor. KOP Jana Bołbotta), Hanna (izba tradycji Gimnazjum Publicznego im. żołnierzy KOP), Horodło (kościół św. Jacka – tablica pamiątkowa i mogiły obrońców granic na cmentarzu parafialnym), Dorohusk (ul. Graniczna nr 4- budynek dawnej strażnicy), Kock (cmentarz wojenny z mogiłami Żołnierzy KOP), Łaszczów (Placówka SG ul. Lwowska nr 29 - sala tradycji), Majdan Górny gm. Tomaszów Lubelski (ul. Długa nr 136, siedziba Stowarzyszenia „Ochotniczy Szwadron Ułanów Ziemi Tomaszowskiej” m.in. kultywującego tradycje 1. Pułku Kawalerii KOP), Matcze gm. Horodło (mogiły obrońców granic na cmentarzu polsko-ukraińskim), Strzyżów gm. Horodło (była strażnica WOP – obecnie siedziba cukrowni), Terespol (Placówka SG ul. Wojska Polskiego nr 164 - pomnik poległych Żołnierzy WOP; budynek byłej strażnicy WOP), Uhrusk gm. Wola Uhruska (XIX dwór – była strażnica WOP – obecnie Rolniczy Zakład Doświadczalny), Włodawa (sala tradycji Placówki SG im. gen. Nikodema Sulika; przy ul. Piłsudskiego 52 - była strażnica WOP;

cmentarz wojenny z mogiłami Żołnierzy KOP), Wytyczno gm. Urszulin (Kopiec Chwały i Cmentarz Wojenny Żołnierzy KOP).

Województwo lubuskie

Cybinka (była strażnica WOP i SG), Krosno Odrzańskie (ul. Poprzeczna 1 - izba tradycji Nadodrzańskiego Oddziału SG), Lęknica (była strażnica WOP), Olszyna gm. Trzebiel (była strażnica SG), Przewóz (była strażnica WOP im. st. strz. Adama Gromka), Rapice gm. Cybinka (była strażnica WOP), Rybocice gm. Słubice (była strażnica SG), Sobolice gm. Przewóz (XIX w. pałac - była strażnica WOP i SG), Słubice (była strażnica SG i znak graniczny poświęcony Żołnierzom WOP znajdujący się na terenie Nadzoru Wodnego), Starościn gm. Rzepina (XIX w. pałac - w 1945 r. siedziba sztabu Oddziału WOP nr 2), Stoki gm. Pszczew (przedwojenna placówka SG), Trzciel (przedwojenny placówka SG), Tuplice (była strażnica SG), Zasieki gm. Brody (była strażnica SG).

Województwo łódzkie

Strońsko gm. Zapolice (kwatery wojenna Żołnierzy 1. Pułku Kawalerii KOP).

Województwo małopolskie:

Chochółów gm. Czarny Dunajec (kamień pamiątkowy poświęcony Marszałkowi Edwardowi Rydzowi-Śmigłemu w pobliżu znaku gran. II/280), Chyżne gm. Jabłonka (byłe przejście graniczne), Jurgów gm. Bukowina Tatrzańska (była strażnica), Kacwin gm. Łapsze Niżne (była strażnica i dawne przedwojenne przejście graniczne w rejonie znaku gran. II/140), Łysa Polana gm. Bukowina Tatrzańska (była strażnica), Muszyna (była strażnica), Nowy Sącz (sala tradycji Karpackiego Oddziału SG i pomnik bohaterów Karpackiej Brygady WOP), Piwniczna-Zdrój (Stary Cmentarz - tablica ku pamięci przod. SG Antoniego Sidelki), Podczerwone gm. Czarny Dunajec (była strażnica), Rytro (przedwojenny budynek SG), Sromowce Niżne – Pieniny gm. Czorsztyn (cmentarz parafialny – nagrobki przedwojennych funkcjonariuszy SG), Sromowce Wyżne gm. Czorsztyn (budynek przedwojennego przejścia granicznego i była placówka SG; cmentarz parafialny - przedwojenny nagrobek funkcjonariusza SG), Szczawnica - przełom Dunajca (droga pienińska – dawne przejście graniczne), Szlachtowa (była placówka SG), Witów gm. Kościelisko (była strażnica), Wysoka gm. Jordanów (kwatery wojenna Żołnierzy WP), Wysowa Zdrój gm. Uście Gorlickie (budynek plebani - była strażnica WOP), Zakopane (Placówka SG – słup graniczny z okresu II Rzeczypospolitej).

Województwo mazowieckie:

Chorzele (przedwojenna strażnica SG), Góra Kalwaria (budynek przedwojennej Centralnej Szkoły Straży Granicznej), Szydłowiec (kwatery wojenna Żołnierzy KOP), Warszawa (przedwojenny budynek dowództwa KOP przy ul. Chałubińskiego 3; przedwojenny budynek Komendy Głównej Straży Granicznej przy ul. Żurawiej, róg Poznańskiej; kruchta katyńska w Katedrze Polowej WP przy ul. Długiej 13/15).

Województwo opolskie:

Ściborzycze Wielkie gm. Kietrz (była strażnica WOP).

Województwo podlaskie:

Białowieża (Centrum Edukacji Leśnej „Jagiellońskie” – była strażnica WOP), Białystok (ul. Bema 100 - izba tradycji Podlaskiego Oddziału SG im gen. dyw. Henryka Minkiewicza oraz zespół tablic pamiątkowych), Filipów (była strażnica KOP; pomnik Józefa Piłsudskiego ufundowany przez KOP), Jodłówka gm. Dubicze Cerkiewne (dworek w parku podworskim – była strażnica WOP), Koterka gm. Mielnik (była strażnica WOP), Nowogród (zbiorowa mogiła Żołnierzy KOP), Rutka Tartak (przedwojenna strażnica KOP i SG), Sejny (budynek Liceum Ogólnokształcącego im. Szymona Konarskiego - dawne koszary KOP; ekspozycja „graniczna” w Muzeum Ziemi Sejneńskiej), Suwałki (ul. 23 Października - dawny kompleks koszar „filipowskich” zajmowanych przez KOP i SG), Stanowisko gm. Giby (była strażnica i pomnik poległych Żołnierzy KOP), Wincenta gm. Kolno (były budynek celny), Wizajny (pomnik Józefa Piłsudskiego ufundowany przez KOP), Strękowa Góra gm. Zawady (forty obronne odcinka „Wizna”), Osowiec gm. Goniądz (muzeum twierdzy i Centralnej Szkoły Podoficerskiej KOP).

Województwo podkarpackie:

Baligród (pomnik poległych Żołnierzy WP, WOP i KBW; cmentarz wojskowy 1944-1947); Huta Polańska gm. Krempna (schronisko „Hajstra” - była strażnica WOP), Jasiel (ruiny strażnicy i pomnik poległych Żołnierzy WOP; pomnik kurierów beskidzkich AK), Jasło (ul. Wyspiańskiego nr 4 przedwojenny budynek Straży Granicznej), Lutowiska (drewniany budynek strażnicy WOP), Krzemieniec (*Kremenaros* – „trój styk” granic), Łupków gm. Komańcza (była strażnica WOP), Roztoki Górne gm. Baligród (ośrodek wypoczynkowy - była strażnica WOP), Trzcina gm. Jasło (most na Ropie im. strz. KOP Kazimierza

Mazurczaka), Wetlina (pomnik poległych Żołnierzy WOP), Ustrzyki Dolne (pomnik Żołnierzy polskich poległych w latach 1945-1947), Zagórz (Stary Cmentarz - pomnik poległych Żołnierzy WOP).

Województwo pomorskie:

Chojnice (ul. Warszawska nr 13 - przedwojenny budynek Inspektoratu SG), Babilon Leśniczówka gm. Konarzyny (przedwojenna placówka SG), Gdańsk-Zaspa (cmentarz bohaterów), Janowo („Mała Polska” – przedwojenny budynek SG), Hel (Muzeum Obrony Wybrzeża; tablica poświęcona obrońcom wybrzeża; kuter pościgowy SG „Batory”), Konarzyny (przedwojenny budynek komisariatu SG), Krynica Morska – Przebrno (dawna ścieżka graniczna i słupy graniczne z okresu II Rzeczypospolitej), Władysławek gm. Chojnice (przedwojenny posterunek UC i SG), Szymankowo gm. Lichnowy (budynek PKP - przedwojenna siedziba UC i SG), Zielona Huta gm. Konarzyny (przedwojenny komisariat SG).

Województwo śląskie:

Węgierska Górka (forty obronne KOP), Gliwice (ul. Daszyńskiego 54 - budynek byłego dowództwa Górnośląskiej Brygady WOP), Goleszów, Jaworzynka (przedwojenna, drewniana strażnica Straży Celnej i SG), Jaworzynka - Trzycatek („trójstyk” granic), Pilsko (pomnik poległego strz. KOP Franciszka Basika), Racibórz (ul. Dąbrowskiego 2 – sala tradycji Śląskiego Oddziału SG im. Powstańców Śląskich), Rycerka Górna gm. Rajcza (pomnik poległych Żołnierzy WOP i schronisko PTTK na Wielkiej Raczy im kpt. Zbigniewa Plewy).

Województwo świętokrzyskie:

Kazanów (kwatery wojenna Żołnierzy KOP ze 163. pp rez.), Końskie (kwatery wojenna Żołnierzy KOP ze 163. pp rez.).

Województwo warmińsko-mazurskie:

Asuny gm. Barciany (była strażnica WOP), Banie Mazurskie (Placówka SG – pamiątkowy obelisk poświęcony obrońcom granic przy ul. Topolowej 31; była strażnica WOP), Barciany (Szkoła Podstawowa im. Straży Granicznej – sala tradycji), Bezledy gm. Bartoszyce (Gimnazjum im. Straży Granicznej - izba tradycji), Bogusze gm. Prostki (słup graniczny z 1545 r., przedwojenna strażnica SG i były budynek Urzędu Celnego), Bolcie gm. Dubeninki („trójstyk” granic), Kętrzyn (ul. Władysława Sikorskiego nr 78 - izba tradycji Centrum

Szkolenia SG im. Korpusu Ochrony Pogranicza i zespół tablic pamiątkowych), Posłusze gm. Bartoszyce (XIX w. pałac – była strażnica WOP), Święta Lipka gm. Reszel (zabytkowy słup graniczny z 1750 r.), Wielewo gm. Barciany (XIX w. pałac – była strażnica WOP), Żabin gm. Banie Mazurskie (Szkola Podstawowa – była strażnica WOP).

Województwo wielkopolskie:

Dębno Polskie gm. Rawicz (przedwojenna strażnica), Henryków gm. Świącichów (przedwojenna strażnica), Jutrosin (przedwojenny komisariat SG), Kaszczor (Mochy) gm. Przemęt (biblioteka – dawny posterunek SG), Mechów gm. Perzów (budynek przedwojennej placówki SG), Mostowo gm. Rawicz (budynek przedwojennej strażnicy SG), Ostrów Wielkopolski (budynek przedwojennego Inspektoratu SG), Piła (Muzeum Okręgowe w budynku dawnego konsulatu RP), Radomyśl gm. Wijewo (przedwojenny budynek placówki SG), Sośnie (ośrodek zdrowia – przedwojenny budynek SG), Śmiłowo gm. Kaczory (cmentarz - pomnik kpr. Piotra Konieczki), Ujście n. Notecią (dawne budynki Straży granicznej), Wolsztyn (przedwojenny komisariat SG), Zabórowiec gm. Wijewo (ośrodek archidiecezjalny - dawna strażnica SG), Zbąszyń (przedwojenny komisariat SG), Zduny (przedwojenne budynki UC i SG).

Województwo zachodniopomorskie:

Barnisław gm. Kołbaskowo (była strażnica WOP i SG), Cedynia (była strażnica WOP i SG), Chojna (była strażnica WOP i SG), Czelin gm. Mieszkowice (była strażnica WOP i SG), Dobieszczyń gm. Police (była strażnica szkolna WOP), Gozdowice gm. Mieszkowice (muzeum wojskowe), Gryfino (budynek byłej strażnicy WOP i SG), Kołobrzeg (pomnik Żołnierzy WOP i SG), Koszalin (ul. J. Piłsudskiego nr 92 - sala tradycji Centralnego Ośrodka Szkolenia SG im. Józefa Piłsudskiego oraz zespół tablic pamiątkowych i pomników), Kamieniec gm. Kołbaskowo (była strażnica WOP i SG), Kościno gm. Dobra (była strażnica WOP i SG), Lubieszyn gm. Dobra (byłe przejście graniczne), Nowe Warpno – Karszno (XIX pałac - była strażnica WOP i SG), Osieki (k. Koszalina) gm. Sianów (Krzyż przydrożny z błogosławieństwem dla mieszkańców i Żołnierzy WOP), Rosówek gm. Kołbaskowo (byłe przejście graniczne), Stolec gm. Dobra (XIX w. pałac - była strażnica WOP i SG), Szczecin (Placówka SG przy ul. Żołnierskiej 4 - lapidarium znaków granicznych i obelisk poległych Żołnierzy WOP), Trzebież gm. Police (była placówka WOP i SG).

Kontakt z wymienionymi jednostkami Straży Granicznej możliwy jest pod niżej

wymienionymi telefonami:

Banie Mazurskie, Placówka SG, tel. 87-6157920,
Białystok, Podlaski Oddział SG, tel. 85-7145000,
Chełm, Nadbużański Oddział SG, tel. 82-5685000,
Dołhobrody, Placówka SG, tel. 83-3799400,
Kętrzyn, Centrum Szkolenia Straży Granicznej, tel. 89-750300,
Koszalin, Centralny Ośrodek Szkolenia SG, tel. 94-3444084,
Krosno Odrzańskie, Nadodrzański Oddział SG, tel. 68-3582111,
Lubań, Ośrodek Szkoleń Specjalistycznych SG, tel. 75-7254000,
Łaszczów, Placówka SG, 84-6612200,
Nowy Sącz, Karpacki Oddział SG, 18-4153000,
Racibórz, Śląski Oddział SG, tel. 32-4144002,
Rutka Tartak, Placówka SG, tel. 87-5660300,
Szczecin, Placówka SG, tel. 91-4665520,
Terespol, Placówka SG, tel. 83-3772300,
Włodawa, Placówka SG, tel. 82-5727400.